

MARQ WIJNGAARDEN
FLIP SCHÜLLER
PROF. LIESBETH ZEGVELD
MARIEKE VAN EIK
WIL EIKELBOOM
DR. CHANNA SAMKALDEN
TAMARA BURUMA
BONDINE KLOOSTRA
MICHEL PESTMAN
PROF. GÖRAN SLUITER
BRECHTJE VOSSENBERG
EVA BEZEM
EMIEL JURJENS
DR. LISA-MARIE KOMP
BARBARA VAN STRAATEN
TOM DE BOER
BRAM HORENBLAS
FREDERIEKE DÖLLE
ELLES TEN VERGERT
ISA VAN KRIMPEN
DORA BROUWER
THOMAS VAN DER SOMMEN
LARAB MOHAMMAD

ADVISEURS
PROF. HANS ULRICH JESSURUN D'OLIVEIRA
PROF. TIES PRAKKEN

PER AANGETEKENDE POST
Gedeputeerde staten
van de provincie Gelderland
secretariaat Commissie
Rechtsbescherming
Postbus 9090
6800 GX ARNHEM

**Ook per
aangetekende
e-mail: post@gelderland.nl**

Amsterdam, 5 mei 2024
Onze ref. D20221534/BK/bk
Uw kenmerk: 2024-004780

Direct tel.nr.: 5.1.2e
Direct faxnr.: 5.1.2e

BEZWAARSCHRIFT

Betreft: De Faunabescherming / GS Gelderland (omgevingsvergunning beschieten wolven)

Geachte mevrouw, heer,

Namens Stichting De Faunabescherming, gevestigd te Amstelveen, wordt hierbij bezwaar gemaakt tegen de op vrijdag 3 mei 2024 verleende omgevingsvergunning voor – kort gesteld – het beschieten van wolven op de gehele Noord-Veluwe met paintball geweer en verfkogels gedurende een periode van 1,5 jaar, afhankelijk van een niet te controleren nadere beoordeling van welke specifieke wolf wanneer wordt beschoten. Een kopie van het bestreden besluit gaat hierbij (**bijlage 1**).

Achtergrond en relevante feiten

1. De wolf is een strikt beschermde soort in de zin van de Europese Habitatrichtlijn¹. De wolf heeft zich sinds een aantal jaren gevestigd op de Veluwe. Nederlandse wolven horen bij de Duits-Poolse populatie die in ongunstige staat van instandhouding verkeert².

¹ Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

² Beantwoording Kamervragen door de minister van LNV, 12 februari 2019:

“Antwoord 5

De gunstige staat van instandhouding van de wolf verschilt per land. In sommige landen verkeert de wolf in een gunstige staat van instandhouding. In andere landen is dit (nog) niet het geval. De tot op heden in Nederland

2. In Europa leven wolven sinds duizenden jaren naast de mens, in veel grotere aantallen dan in Nederland het geval is, zonder dat dit tot noemenswaardige problemen heeft geleid. Sinds een aantal jaren is de wolf teruggekeerd naar Nederland. Het is daarom zoeken naar hoe mens en wolf goed samenleven en naar waar de mens zich dient aan te passen aan deze nieuwe ecologische factor.
3. Vanuit Duitsland heeft de wolf zich op De Veluwe gevestigd. In het gebied Noord-Veluwe is sprake van meerdere roedels.
4. Jonge wolven zijn tot een jaar of twee voor voedsel afhankelijk van de roedel. Zij kunnen nog niet zelfstandig jagen. Pas na circa twee jaren verlaten jongen de roedel om zich elders op een eigen territorium te vestigen.
5. In de afgelopen maanden zijn meldingen binnengekomen over een jonge wolf, waarschijnlijk een wolvijn, die minder schuw is, soms auto's benadert en minder snel wegvlucht bij aanwezigheid van mensen. Dergelijk gedrag kan zijn ingegeven door nieuwsgierigheid, maar kan ook het gevolg zijn van in strijd met de strikte bescherming van wolf, voederen door mensen, onder andere fotograferen. Het bestreden besluit maakt er melding van dat hier sprake van kan zijn geweest. Welke groot- en kleinschalige maatregelen zijn genomen om dergelijk illegaal gedrag van fotograferen en het publiek te voorkomen, tegen te gaan en aan te pakken/te bestraffen, blijkt niet uit het bestreden besluit. Ook van afdoende en grootschalige voorlichting aan fotograferen en ander publiek, bijvoorbeeld door op grote schaal waarschuwsborden tegen voederen, lokken en verstoren van wolven te plaatsen, is voor zover De Faunabescherming na kan gaan, geen sprake op de Noord-Veluwe. Ook blijkt niet van andere wijzen waarop aan de noodzakelijke en urgente educatie van het publiek aangaande de strikt beschermde status van de wolf en de daarbij horende ge- en verboden wordt gewerkt. Het aanwijzen van een wolf en het kwalificeren van zijn gedrag als 'afwijkend' en het om die reden beschieten van een wolf, draagt slechts bij aan het afwentelen van problemen op de wolf, terwijl de mens de oorzaak van de verstoring is en de gestelde problematiek door gedeputeerde staten zou moeten zijn voorkomen door adequate handhaving en voorlichting.
6. De verleende omgevingsvergunning is bewijs van het falen van gedeputeerde staten om aan zijn wettelijke taak te voldoen om de wolf afdoende te beschermen. Zo bevat bijvoorbeeld het Interprovinciaal Wolvenplan, waar de vergunning naar verwijst en deels op berust, geen enkele beschermingsmaatregel om de nog kwetsbare wolvenpopulatie tegen gevaren en verstoring door mensen te beschermen, laat staan dat het handvatten biedt voor het concreet voorkómen van verstoring door voederen, lokken en achterlaten van voedsel voor de wolf. In tegendeel, het Interprovinciaal Wolvenplan is in het geheel niet gericht op de bescherming van de wolf en het vóór zijn van verstoring door de wolf. Het is bewijs van de ernstige nalatigheid van gedeputeerde staten waar het de bescherming van de wolf betreft.
7. Tegenover deze ernstige nalatigheid van gedeputeerde staten om de wolf afdoende te beschermen, staat nu een zeer ruime omgevingsvergunning die het beschieten van allerlei wolven in een zeer omvangrijk gebied, de gehele Noord-Veluwe, toestaat gedurende 1,5 jaar, op een wijze waardoor het onmogelijk is gemaakt voor derden om per geval kritisch mee te kijken of aan de wettelijke vereisten is voldaan en eventueel een specifiek geval van beschieting voor te leggen aan rechterlijke controle.

waargenomen wolven zijn afkomstig van de Pools-Duitse laaglandpopulatie. Deze populatie verkeert nog niet in een gunstige staat van instandhouding." (Aanhangsel Handelingen II, 2018-2019, nr. 1519, p. 2).

8. In de bestreden omgevingsvergunning worden mensen en voertuigen in één adem genoemd en wordt geen onderscheid gemaakt tussen het gevaar dat uitgaat van de benadering door de wolf van mensen en voertuigen. Het gaat echter om zeer verschillende factoren, zo blijkt uit het rapport van Reinhardt et al.³ *“How to deal with bold wolves”* dat mede in opdracht van de Duitse bevoegde autoriteiten inzake de bescherming van de wolf werd opgesteld:

“While wolves growing up in human-dominated landscapes avoid people, they do not avoid human infrastructure. For instance, they show almost no fear of cars or machinery. The same wolf that flees when it sees a person on foot 100 m away will tolerate a car driving past at a distance of 30 m.” (Reinhardt et al. *‘How to deal with bold wolves’*, 2020, p. 10).

9. Wolven vertonen eigenlijk slechts afwijkend gedrag, wanneer hieraan sterke gewenning aan mensen, vaak gecombineerd met voedselconditionering, vooraf is gegaan. Reinhardt et al. schrijven hierover:

*In Europe, the likeliest cause of bold behaviour in wolves is a strong habituation to the proximity of humans, combined with positive stimuli such as feeding (food conditioning). ... Human action is often the cause of such behaviour, meaning it can be flagged at an early stage and the subsequent risk minimised. ... Wolves are not bold animals from birth but learn this aspect of their behaviour, which is then consolidated and reinforced if they are “rewarded” for it. For instance, deliberately or carelessly leaving food in an accessible place can trigger or reinforce bold behaviour in wolves.”*⁴ (Reinhardt et al. *‘How to deal with bold wolves’*, 2020, p. 15 en 16).

10. Als zich opnieuw een geval van een nieuwsgierige of door mensen verstoorde wolf voordoet, lijkt het inzetten op het verminderen van menselijke verstoring te werken. Zo lijkt de wolf op de Hoge Veluwe waarvoor bepland was die te beschieten, inmiddels niet of nauwelijks meer op de radar te zijn. De Faunabescherming spreekt de hoop uit dat dit onder andere het gevolg is van de inzet van de noodzakelijke toezicht en handhaving in het gebied en het bestraffend optreden bij naderen van wolven door mensen en voederen.

11. De vraag is, ook ten aanzien van de wolf op de Noord-Veluwe, die nu het hoofdonderwerp van een nieuw rapport van 5.1.2e voor de provincie is, in hoeverre er sprake is van afwijkend gedrag van een wolf. Het is niet de wolf, maar de mens die afwijkend gedrag vertoont.

12. Naar effectiviteit van aversieve conditionering van wolven door afschrikking zijn nog steeds geen studies gedaan. . Het is extreem ingewikkeld omdat wilde dieren mogelijk niet in staat zijn hun eigen gedrag te associëren met de afschrikking. Eerder zal de afschrikking geassocieerd worden met de aanwezigheid van een specifieke persoon in specifieke kleding/uitrusting, stellen wetenschappers. Hierdoor kunnen positieve associaties met de aanwezigheid van mensen, zoals nieuw blootstelling aan voedsel, de afschrikking in theorie ook weer teniet doen. Zo schrijven Reinhardt et al. in hun voornoemde rapport *‘How to deal with bold wolves’* het volgende over de ineffectiviteit en onzekerheid van afschrikkingmethoden om ‘brutale’ wolven te verjagen:

“Deterrence is not a universal solution for all situations involving undesirable wolf behaviour. Successful deterrence resulting in negative conditioning requires specific circumstances. In practice, it is difficult to make a wild animal associate a negative experience with its own (undesirable) behaviour. Experience with deterring large carnivores in Europe has been compiled for bears (Majić, Skrbinšek and Krofel 2015). However, to date there are no published

³ <https://www.bfn.de/sites/default/files/BfN/service/Dokumente/skripten/skript577.pdf>

⁴ Ibid., p. 15 & 16.

studies that examine the effectiveness of deterrence measures used against wolves. This is not surprising, as wolves rarely develop bold behaviour (Linnell et al. 2002, McNay 2002). “ (Reinhardt et al. “How to deal with bold wolves”, 2020, p. 25).

En:

Generally, multiple repetitions are needed so that the dog actually associates the punishment with its own behaviour (and not, for example, with the presence of a particular person). When using these methods on wild animals like wolves, it is significantly more difficult to bring about a situation in which the wolf is not only punished but is also theoretically in a position to associate the punishment with its own behaviour. The animal must be able to understand that the punishment can only be avoided by discontinuing the undesirable behaviour. Ideally, deterrence leads to the wolf associating people and / or settled areas with unpleasant experiences and therefore avoiding close proximity to people. In theory, the sequence of this learning process is simple; in practice it is, to put it mildly, a challenge. Every time the animal displays the undesirable behaviour and experiences no negative consequences or actually has a positive experience, the deterrent effect is weakened and motivation to perform the undesirable behaviour reinforced.” (Reinhardt et al. “How to deal with bold wolves”, 2020, p. 26).

13. De stelling dat uit eerder gebruik van het paintball geweer in Yellowstone zou blijken dat het beschieten van de wolf met paintball geweer effectief zou zijn, is nog steeds niet onderbouwd en is onjuist. Er is geen wetenschappelijk bewijs dat er enig gunstig effect zou zijn en dergelijk bewijs is ook in de bestreden omgevingsvergunning en de daaraan ten grondslag liggende stukken niet te vinden.
14. Ook in het stuk ‘De wolf terug in Nederland’, wordt over de geringe effectiviteit van aversieve conditionering geschreven. De schrijvers zeggen daarover het volgende:
“Voedsel-geconditioneerd gedrag bij wolven is met aversieve conditionering moeizaam om te vormen, omdat dat meerdere blootstellingen aan negatieve ervaringen (vuurwerk, beschieten met rubberkogel e.a.; zie par. 7.4) vereist in voor de wolf duidelijk herkenbare situaties. Dit is in de praktijk nauwelijks te verwezenlijken, helemaal indien de betreffende wolf niet van een zender is voorzien.”⁵ (H.A.H. Jansman et al., *De wolf terug in Nederland. Een factfinding study*, WUR rapport 3107, 2021, p. 86)
15. De provincie erkende in het najaar 2022 dat een wolf die met paintball wordt beschoten niet alleen ernstig gewond kan raken door beschieting, maar daardoor ook kan worden gedood, zo blijkt uit het artikel ‘Gelderland sluit ernstig letsel voor wol niet uit bij beschieten met paintballgeweer’ van 9 november 2022⁶. Gedeputeerde Peter Drenth stelt daarover in het artikel het volgende:
“Natuurlijk kan ik ernstig letsel niet uitsluiten”, zei Drenth tijdens een debat over de maatregel.”
16. De roedel kan bovendien verstoord raken indien één of meerdere van de wolven met een substantie zijn geraakt en/of gewond raken door beschieting. Het effect daarvan op de rest van de strikt beschermde roedel is ook in het kader van de omgevingsvergunning niet beoordeeld en het belang van bescherming van de roedel is niet betrokken bij het nemen van het bestreden besluit. Verder is er geen enkele garantie dat de wolf, als die bepaald gedrag heeft vertoond, ook de wolf is die uiteindelijk wordt beschoten. De bestreden omgevingsvergunning maakt

⁵ H.A.H. Jansman et al., *De wolf terug in Nederland. Een factfinding study* (Wageningen Environmental Research, rapport 3107) Wageningen: 2021, p. 86.

⁶ <https://www.nu.nl/dieren/6234959/gelderland-sluit-ernstig-letsel-voor-wolf-niet-uit-bij-beschieten-met-paintballgeweer.html>

beschieten van elke wolf mogelijk, door dit afhankelijk te stellen van een niet controleerbare en niet-aanvechtbare nadere beoordeling.

17. Omdat niet, conform de aanbevelingen in het Interprovinciaal Wolvenplan eerst gezenderd wordt, is bovendien niet met zekerheid vast te stellen of steeds dezelfde en welke wolf in het geding is. Wolven zijn *überhaupt* moeilijk van elkaar te onderscheiden. Dat onderschrijven onderzoekers van het National Park Denali, waar ook wolven voorkomen en onderzocht worden:

"Individual identification of wolves provides more opportunity for human error and bias, as they lack clearly defined patterns of other animals such as tigers and leopards."

En:

*"Specifically, individuals can change in appearance as they age and the angle of the fur and lighting can have a dramatic effect on the appearance of wolves."*⁷

18. Overigens blijkt uit publicaties in de pers dat de Zoogdiervereniging en Natuurmonumenten bij de provincie eerder hebben aangedrongen op het voorzien van de wolven op de Hoge Veluwe van een zender, maar dat de Hoge Veluwe daar geen toestemming voor zou hebben gegeven. Op de Noord-Veluwe is geen sprake van een eigenaar die betreding van een gebied kan verbieden, waardoor zenderen onmogelijk wordt, zoals op de Hoge Veluwe het geval was. Niets staat er dan ook aan in de weg om naast eindelijk voldoende inzet om de wolf te beschermen, eventueel ook over te gaan tot zenderen, zodat voldoende informatie kan worden verzameld, alvorens wordt besloten tot ingrijpende handelingen als het aan het gevaar van paintball beschietingen blootstellen van (jonge) wolven.

Gronden van bezwaar

19. De ontheffing dient te berusten op een strikte en nauwkeurige onderbouwing, gelet op de strikte bescherming van de wolf onder de artikelen 12 en 16 van de Habitatrichtlijn en het bij en krachtens artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Omgevingswet (Ow) bepaalde. De uitzonderingen op het strikte beschermingsregime dienen strikt en restrictief te zijn. De bestreden omgevingsvergunning is verre van strikt en restrictief. In tegendeel, op alle wolven mag worden geschoten in een enorm gebied, dat de hele Noord-Veluwe en het grondgebied van een groot aantal gemeenten bestrijkt, terwijl nader zal worden besloten zonder dat derden met rechtsmiddelen roet in het eten van de provincie kunnen gooien, welke wolven wanneer kunnen worden beschoten.
20. In de omgevingsvergunning is niet gedefinieerd wat onder probleemgedrag of afwijkend gedrag verstaan moet worden en hoe dat wordt vastgesteld. Een wetenschappelijke ecologische beoordeling of een rapport van een etholoog ontbreekt, evenals iedere wetenschappelijke onderbouwing.
21. De vergunning geeft aldus in wezen *carte blanche* om met paintball geweren te schieten, zonder dat voorafgaande rechterlijke toetsing of er daadwerkelijk sprake is van noodzaak voor inzet van paintball geweren in het specifieke geval te kunnen toetsen. Een ecooloog gespecialiseerd in wolven die langjarig wetenschappelijk onderzoek heeft verricht, is niet geraadpleegd. Daarbij moet bovendien worden aangetekend dat dit middel nog nooit is ingezet op wolven, hoewel wolven in Europa al vele duizenden jaren in verschillende landen naast mensen leven. Dat de

⁷ Zie de website van de Nationale Parken in de Verenigde Staten inzake Nationaal Park Denali, <https://www.nps.gov/articles/identifying-denali-wolves.htm>

provincie voor het raadplegen van wetenschappers gespecialiseerd in de wolf over landsgrenzen zal moeten reiken, hoeft geen beletsel te zijn..

22. Dat het geobserveerde gedrag direct bewijs is van het falen van gedeputeerde staten ten aanzien van het afdoende beschermen van de wolf, en hoe de provincie op de Noord-Veluwe alsnog voldoende bescherming kan gaan bieden, grootschalig en op korte termijn, is ten onrechte niet onderzocht en beoordeeld. Dit is in strijd met het strikte noodzaaksvereiste dat volgt uit artikel 8.74k van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl).
23. De enkele stelling dat schieten met een paintball geweer nodig zou zijn ter bescherming van de natuur of dat het in het belang van de volksgezondheid, is niet voldoende in het licht van de strikte toets aan het vereiste van noodzaak en ontbreken van alternatieven in de zin van dat artikel. De effectiviteit van de maatregel is bovendien niet aangetoond. Het enkele feit dat uit een rapport van 2021 van het Yellowstone park blijkt dat daar een wolf beschoten is met paintball geweren, is als onderbouwing van de gestelde werkzaamheid van deze afschrikking bij wolven onvoldoende. Uit het voor de Duitse autoriteiten opgestelde rapport van Reinhardt et al. *"How to deal with bold wolves"* blijkt niet alleen dat elke wetenschappelijke onderbouwing van deze vorm van afschrikking ontbreekt, dat een wolf naar verwachting op deze wijze eventueel slechts schrik wordt aangejaagd voor de persoon met paintball geweer en bijbehorende kleding, maar dat de verdere effecten onbekend zijn. De Faunabescherming wijst op de mogelijk dodelijke gevolgen voor een beschoten wolf, en de ernstige verstoring, indien het voederen en conditioneren tegelijkertijd gewoon doorgang vindt. Gedeputeerde staten hebben al bewezen tegen verstoring van de wolf onvoldoende te ondernemen, geen specifieke beschermingsaanpak te hebben en de situatie op zijn beloop te laten, zodat er geen enkele basis is om te veronderstellen dat een beschoten wolf niet blootgesteld blijft aan verstoring, waaronder voedselconditionering. Ook dat aspect is bij de beoordeling in het geheel niet meegenomen, terwijl ook Wolverine advies zich daar niet over uitlaat. Als naast negatieve associatie met de paintball schietende mens, positieve associaties blijven bestaan, zal het eventueel, maar niet waarschijnlijk aangeleerde gedrag door afschrikking door positieve ervaringen met mensen weer teniet worden gedaan. Bovendien is nog steeds onduidelijk of dit schieten tot verwonding of zelfs lethale gevolgen bij een (jonge) wolf kan leiden. Onderzoek laat ondertussen zien dat waar dergelijke afschrikking is toegepast, onduidelijk is of het werkt.
24. Zonder ecologisch en ethologisch onderzoek en een rapportage van een wolvenwetenschapper of een onderzoeksinstituut kan niet worden uitgesloten dat er een kans is dat een beschoten, niet mensenschuwe wolf, door dat beschieten juist vals wordt in plaats van mensenschuw.
25. Bovendien wordt het Interprovinciale Wolvenplan, met de daarin opgenomen escalatieladder niet gevolgd. Verder moet worden opgemerkt dat de inzet van een paintballgeweer in dat Interprovinciale Wolvenplan helemaal niet voorkomt. Hoe de inzet daarvan dan wel is gerechtvaardigd, blijft volstrekt onduidelijk, een nauwkeurige en strikte motivering en onderbouwing ontbreken.
26. Alternatieve oplossingen zijn daarnaast nog steeds niet afdoende onderzocht. Inzet van meer handhavers, informatieborden over de wolf, educatie op scholen en via de regionale media en een stopverbod op specifieke plaatsen, hoge boetes en strenge aanpak van fotografen en andere lokkers en voederaard van wolven, alle mogelijke beschermingsmaatregelen die gedeputeerde staten allang hadden moeten inzetten, moeten alsnog maximaal worden aangewend. Pas als er een beschermingsplan voor de wolf is vastgesteld en voldoende wordt uitgevoerd, kan immers worden beoordeeld of en welke maatregelen tégen wolven noodzakelijk zouden zijn. Bovendien

geldt dat zonder de uitvoering van zo'n beschermingsplan, de beschoten wolf op elk moment (opnieuw) geconditioneerd kan worden.

27. De wolf zélf is geen probleem. Het probleem zijn de mensen/fotografen die de wolf benaderden en het feit dat wolven mensen mogelijk associëren met voedsel. Het is tegen deze personen dat steeds met spoed handhavend dient te worden opgetreden, zij dienen te worden weggehouden van de wolven. Maar de provincie heeft over de bescherming van wolven en welke maatregelen daarvoor nodig zijn, nog helemaal niets beoordeeld en beslist.
28. Het bestreden besluit is ook in strijd met artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Ow zelf nu hry aanmerkelijke risico bestaat dat wolven door beschietingen met paintballgeweren ernstig gewond raken en de beschieting mogelijk zelfs niet overleven. Ook de gevolgen van de zichtbare markering die op de wolven kan worden afgeschoten binnen de roedelstructuur is nog steeds niet deugdelijk onderzocht. Voor het beschadigen, het aantasten van de overlevingskansen van de wolf of het mogelijk zelfs doden van de wolf is geen vergunning verleend en dit kan ook helemaal niet, omdat daarvoor niet aan de wettelijke eisen wordt voldaan. Omdat niet met zekerheid kan worden uitgesloten dat de wolf ernstig verwond raakt of doodgaat, of dat de roedel verstoord raakt doordat een beschoten wolf gewond en bedekt met verf en met onbekende geur naar de roedel terugkeert. Ook naar de mogelijke effecten op de roedel is nog steeds geen onderzoek gedaan. Niemand weet hoe de overige wolven in de roedel zullen reageren op een beschoten exemplaar. Het kan tot versterking van de roedel leiden en daarmee negatieve effecten hebben op de populatie.
29. Overigens is op voorhand duidelijk dat een strikt beschermde wolf niet mag worden verwond of gedood en dat daarvoor in het geheel geen vergunning is en kan worden verleend. Nu die gevolgen mogelijk echter wel optreden, is de verleende vergunning niet-uitvoerbaar zonder het aanmerkelijke risico te nemen dat artikel 5.1, tweede lid, onder g, van de Ow wordt overtreden. Van de vergunning kan en mag daarom geen gebruik worden gemaakt.
30. Verder is niet duidelijk wie de ontheffing mag gebruiken en over welke minimale en getoetste vaardigheden de gebruiker moet beschikken en of het feitelijk mogelijk is dat zij een wolf van afstand herkennen als een wolf waarover meldingen zijn gedaan. Bovendien is volstrekt onduidelijk of op de betreffende afstanden een wolf met zekerheid 'op een veilige plek op het lichaam' kan worden geraakt. Ten onrechte is niet een afschrift overgelegd waaruit blijkt wie op grond van de Wet wapens en munitie toestemming heeft om uitvoering te geven aan het betreffende beschieten en tot wanneer deze toestemming is verleend. Hierdoor is de uitvoerbaarheid van de omgevingsvergunning niet alleen onduidelijk maar ten onrechte ook niet kenbaar voor derden, zoals De Faunabescherming.
31. De extreem lange duur van 1,5 jaar wolven mogen beschieten, voldoet niet aan het noodzaaksvereiste van artikel 8.47k van het Bkl en is extreem ruim voor een versterking waarvan de gestelde effectiviteit onbewezen en onzeker is. De duur is in het geheel niet gemotiveerd.
32. Dit geldt ook voor het extreme bereik van de vergunning, waardoor alle wolven van de Noord-Veluwe, een aanzienlijk gebied, worden blootgesteld aan het risico op enig moment te kunnen worden beschoten, zonder dat derden daartegen op kunnen komen.
33. Ook de omvang van het gebied waarvoor de vergunning is verleend, voldoet niet aan het strikte noodzaaksvereiste. De wolf waar het over gaat in het onderliggende stukken van Wolverine heeft

een beperkte actieradius en heeft zich in een beperkt gebied vertoond, zodat schieten in een aanzienlijk deel van de provincie niet alleen niet nodig is, maar het restrictieve wettelijke kader ver te buiten gaat.

Conclusie

De Faunabescherming verzoekt het bezwaar gegrond te verklaren en de bestreden omgevingsvergunning van 3 mei 2024 zo spoedig mogelijk te herroepen, onder de bepaling dat de kosten van rechtsbijstand aan De Faunabescherming zullen worden vergoed.

5.1.2e

Bondine Kloostra